

ANA TEMA¹

Sözleşme'nin 6. Maddesinin 1. Fıkrası (Ceza Yönü) İlk Derece Mahkemesinde Beraat Eden Bir Sanığın İstinaf Duruşmasına Katılması

(Son güncelleme: 31/08/2024)

Giriş

Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası kamuya açık duruşma hakkını güvence altına almaktadır. Bu ilkedен özellikle sanığın istinaf mahkemesi tarafından şahsen dinlenilmesi hakkı doğmaktadır. Bu bakımdan, duruşmaların kamuya açık olması ilkesi, sanığın savunma hakkına sahip olmasını sağlama amacını taşımaktadır (*Tierce ve diğerleri/San Marino*, 2000, § 95 *in fine (sonu)*).

Genel olarak, 6. maddenin istinaf mahkemeleri önündeki yargılamalara uygulanma şekli üç ana faktöre bağlıdır (*Botten/Norveç*, 1996, § 39; *Hermi/İtalya* [BD], 2006, § 60, *Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 30). Bunlar:

1. Söz konusu yargılamanın kendine ait belirli özellikleri;
2. İç hukuk düzeninde bir bütün olarak dikkate alınması gereken yargılamalar ve
3. İstinaf mahkemesinin iç hukuk düzenindeki rolü ve yetkileri.

İstinaf mahkemesinin ilk derece mahkemesi tarafından verilen beraat kararını bozması halinde özel hususlar geçerli olabilir. İlgili içtihat hukuku ilkeleri bu ana temanın temel noktasını oluşturmaktadır.

Sanığın İstinaf Duruşmasında Hazır Bulunmasına İlişkin İçtihat İlkeleri

Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında açıkça belirtilmemesine rağmen, "sanığın" duruşmada yer alabilmesi, bir bütün olarak söz konusu maddenin amaç ve hedefinden doğmaktadır. Mahkeme, sanığın 6. maddenin 3. fıkrasının c), d) ve e) bentleri kapsamındaki haklarını kullanmasının, duruşmada yer almadan gerçekleşmesinin mümkün olmayacağına karar vermiştir (*Hermi/İtalya* [BD], 2006, § 59).

Bununla birlikte, sanığın şahsen görünmesi, istinafta ilk derecede olduğu kadar belirleyici bir öneme sahip değildir (*Kamasinski/Avusturya*, 1986, § 106; *Hermi/İtalya* [BD], 2006, § 60). Kamuya açıklık gerekliliği şüphesiz mahkemelere olan güveni korumanın yollarından biri olmakla birlikte, makul bir süre içerisinde yargılanma hakkı ve bunun sonucunda davaların yerel düzeyde hızlı bir şekilde sonuçlandırılması ihtiyacı da dâhil olmak üzere diğer hususlar, istinaf yargılamalarında kamuya açık duruşmalara ihtiyaç olup olmadığının belirlenmesinde söz konusu olmaktadır (*Fejde/İsveç*, 1991, § 31, *Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 32).

İlk derece mahkemesinde kamuya açık bir duruşma gerçekleştirilmişse, istinaf yargılamasında kamuya açık duruşma yapılmaması, yerel istinaf sisteminin niteliği, istinaf mahkemesinin

¹ Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının sorumluluğu altındadır.

yetkilerinin kapsamı ve başvuranın menfaatlerinin istinaf mahkemesi önünde sunulma ve korunma şekli dikkate alınarak ve özellikle davada karara bağlanacak konular göz önünde bulundurulurken haklı görülebilir (*Fejde/İsveç*, 1991, § 27; *Botten/Norveç*, 1996, § 39; *Hermi/İtalya* [BD], 2006, § 62; *Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 31).

Bir istinaf mahkemesinin ilk derece mahkemesi tarafından verilen beraat kararını bozma yetkisine sahip olması, tek başına, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında yer alan hakkaniyet gerekliliğine aykırı değildir. İstinaf mahkemesinin rolü ve yetkileri ile önüne gelen konuların niteliğine ilişkin ayrıntılı bir inceleme, davanın koşullarına bağlı olarak, adil yargılanma güvencelerinin ihlal edildiğine dair bir bulguya yol açabilir veya açmayabilir (*Botten/Norveç*, 1996, § 48).

İstinafa gitmeye izin verilmesine ilişkin davaları ve olgulara değil yalnızca hukuka ilişkin hususları ele alan davalar, ilk derece mahkemesinde kamuya açık bir duruşma düzenlenmiş olması kaydıyla, istinaf başvurusunda bulunan kişiye istinaf veya temyiz mahkemesi önünde şahsen dinlenilme ve delil sunma imkânı verilmemiş olsa dahi, 6. maddenin gerekliliklerini karşılayabilir (*Sutter/İsviçre*, 1984, § 30; *Monnel ve Morris/İngiltere*, 1987, § 58, *Fejde/İsveç*, 1991, § 31; *Botten/Norveç*, 1996, § 39; *Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 31).

Bir istinaf mahkemesinin tam yargı yetkisine sahip olduğu durumlarda dahi, 6. madde, karara bağlanacak konuların niteliğine bakılmaksızın, her zaman kamuya açık duruşma hakkı anlamına gelmemektedir (*Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 32). Benzer şekilde, böyle bir duruşmanın gerçekleşmesi halinde, 6. madde sanığın şahsen duruşmaya katılma hakkını güvence altına almamaktadır (*Botten/Norveç*, 1996, § 39).

Bununla birlikte, bir istinaf mahkemesinin hukukun yanı sıra olguları incelemeye ve bir sanığın suçluluğu veya masumiyeti sorununu bütünüyle ele almaya çağrıldığı durumlarda, yargılamanın adilliği gerekçeleriyle, kendisine isnat edilen suçu işlediğini reddeden bir sanığın şahsen verdiği ifadeleri doğrudan değerlendirmeden bu sorular hakkında karar veremez (*Ekbani/İsveç*, 1988, § 32; *Bazo González/İspanya*, 2008, § 31; *Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 33; *Deliktaş/Türkiye*, 2023, § 44). Bu ilkeye, bir sanığın şahsen katılma hakkından feragat etmesi ve kendi seçtiği bir avukatın istinaf mahkemesi önünde onun adına tüm savunmalarını sunabilmesi halinde istisna getirilebilir (*Lamatic/Romanya*, 2020, § 46).

Ayrıca, istinaf mahkemesinin alt derece mahkeme tarafından verilen cezayı artırmak da dâhil olmak üzere değiştirme yetkisine sahip olduğu ve istinaf yargılamasının sanığın kişiliği ve karakteri ile suçun işlendiği tarihteki ruh halinin değerlendirilmesini içeren konuları gündeme getirmesinin muhtemel olduğu, dolayısıyla bu yargılamaların sanık için hayati önem taşıdığı durumlarda, sanığın duruşmaya katılabilmesi ve duruşmada yer alabilmesi yargılamanın adilliği açısından esastır (*Cani/Arnavutluk*, 2012, §§ 61 ve 63; *Zahirović/Hırvatistan*, 2013, § 57; *X/Hollanda*, 2021, § 45).

Bazen olguların tespiti ve hukuki yorumlama o kadar iç içe geçer ki birini diğerdenden ayırmak zor olabilir. Örneğin, istinaf mahkemesinin, tespit edilen olguların bir sanığı mahkûm etmek için yeterli bir temel oluşturup oluşturmadığına dair, bir dereceye kadar, kendi değerlendirmesini yapmak zorunda olduğu durumlarda durum böyledir. Bu durum özellikle, nihai cezayı belirlemesi gereken istinaf mahkemesinin, başvuranı doğrudan dinlemiş olan ilk derece mahkemesinin suç kastına ilişkin değerlendirmesinden dahi faydalanmadığı hallerde geçerlidir (*Botten/Norveç*, 1996, §§ 49-50; *Suuripää/Finlandiya*, 2010, § 44).

Her hâlükârda, 6. madde, istinaf mahkemelerinin, *a fortiori* (öncelikli olarak) geçerli iç hukukun duruşma yapılmamasına ilişkin gerekçeler sunmalarını gerektirdiği hallerde, bir sanık tarafından yapılan duruşma talebini reddetmek için açık gerekçeler sunmasını gerektirmektedir (*Mtchedlishvili/Gürcistan*, 2021, § 39). Aynı durum, bir sanık tarafından yapılan istinaf duruşmasının ertelenmesi talepleri için de geçerlidir (*Henri Rivière ve diğerleri/Fransa*, 2013, §§ 30-33).

İstisnai olarak, bir istinaf mahkemesi sanığın istinaf duruşmasında hazır bulunmasını sağlamak için

kendi inisiyatifiyle hareket edebilir. Bir sanığın duruşmaya şahsen katılmayı açıkça talep etmemiş olması aleyhine kullanılamaz. Bu durum özellikle, iç hukukun istinaf mahkemelerine, davanın açıklığa kavuşturulması için sanığın hazır bulunmasının faydalı olduğuna karar vermeleri halinde, sanık talep etmemiş olsa dahi duruşmaya katılmaya davet etme yetkisi verdiği hallerde geçerlidir (bk. *Mirčetić/Hirvatistan*, 2021, § 24, *in fine (sonu)* ve bu istisnayı ilk derece mahkemesi tarafından verilen beraat kararının istinafda bozulması durumuyla karşılaştırınız, aşağıya bakınız).

Beraat Kararının Bozulduğu İstinaf Duruşmasına Sanığın Katılmasına İlişkin İlkeler

İlk derece mahkemesi tarafından verilen beraat kararını bozan bir istinaf mahkemesinin, sanığa dinlenilme imkânı verilmesini sağlamak için olumlu adımlar atması gerekmektedir (*Botten/Norveç*, 1996, § 53; *Dănilă/Romanya*, 2007, § 41; *Gómez Olmeda/İspanya*, 2016, § 32). Öte yandan, davanın yeniden karara bağlanması için delillerin doğrudan değerlendirilmesinin gerekli olduğu durumlarda, istinaf mahkemesi alt mahkeme tarafından verilen beraat kararını bozmakla yetinmeli ve davayı yeniden değerlendirilmesi için alt mahkemeye geri göndermelidir (*Július þór Sigurþórsson/İzlanda*, 2019, § 38).

Bu bağlamda, sanığın istinaf duruşmalarında hazır bulunmasına ilişkin yukarıda belirtilen genel ilkelerin uygulanmasında, Mahkeme içtihatları **iki durum** arasında ayırım yapmaktadır (*Styrmir Þór Bragason/İzlanda*, 2019, §§ 67-68):

- Mahkeme, bir yandan, beraat kararının dayandığı ifadeleri kendisi dinlemeden beraat kararını bozan istinaf mahkemesinin yalnızca olgu ve hukuk meselelerini dinleme yetkisine sahip olmakla kalmayıp aynı zamanda olguları yeniden incelediği durumlarda sanığın katılımının gerekli olduğu kanaatindedir;
- Mahkeme, diğer yandan, istinaf mahkemesinin, olgulara ilişkin sorular hakkında karar verme yetkisine sahip olmasına rağmen, yalnızca kanunun yorumlanması ve/veya tespit edilen olgulara uygulanması konusunda alt mahkeme ile aynı fikirde olmadığı durumlarda, sanığın katılımının mutlaka gerekli olmadığı kanaatindedir.

Sanığın katılımının gerekli olduğu davalar:

Sonuç olarak Mahkeme, diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki davalarda, sanığın ilk derece mahkemesinde beraat etmesinin ardından istinaf mahkemesinde **hazır bulunmasının gerekli olduğuna** karar vermiştir:

- İstinaf mahkemesi tarafından karara bağlanacak konuların esasen olgusal nitelikte olduğu, karmaşık olduğu, çok sayıda tanığın sorgulanmasını içerdiği ve alt mahkeme tarafından yapılan değerlendirmeden farklı olduğu durumlarda (*Sigurþór Arnarsson/İzlanda*, 2003, §§ 34 ve 36);
- İstinaf mahkemesinin, yargılamada ilk kez sanığa yöneltilen cezai suçlamanın esası hakkında bizzat karar verdiği ve sanığa delil sunma ve davasını savunma fırsatı vermeden sanığı mahkûm ettiği durumlarda (*Constantinescu/Romanya*, 2000, § 59);
- Tam yargı yetkisine ve istinafta sözlü duruşma kararı verme yetkisine sahip bir istinaf mahkemesinin, sanık böyle bir duruşma talep etmiş olsun ya da olmasın, bunu yapmadığı durumlarda (*Tierce ve diğerleri/San Marino*, 2000, §§ 97 ve 98);
- İstinaf mahkemesinin ilk derece mahkemesi tarafından verilen beraat kararını bozması ve ardından sanığa yöneltilen suçlamanın esası hakkında karar vererek ve sanığı kendisine yöneltilen suçlamaların neredeyse tamamından suçlu bulduktan sonra, kendisini şahsen dinlemeden ve delilleri çekişmeli bir yargılama için kamuya açık bir duruşmada sunmadan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm ederek davayı yeniden gördüğü durumlarda (*Popovici/Moldova*, 2007, § 71);
- İstinaf mahkemesi tarafından karara bağlanacak esasen olgusal nitelikteki soruların,

- sanığın iki alt mahkeme tarafından beraat ettirilmesinden sonra, yargılamada ilk kez suçluluğunun tespit edilmesine yol açtığı durumlarda: böyle bir durumda, istinaf mahkemesinin, talep etmemiş olsa bile, sanığa dinlenme fırsatı sağlamak için olumlu tedbirler alması gerekmektedir (*Dănilă/Romanya*, 2007, § 41);
- Olayların ve hukuki yorumun, birini diğerinden ayırmanın zor olacağı kadar iç içe geçtiği durumlarda, örneğin bir istinaf mahkemesinin, bir alt mahkeme tarafından zaten tespit edilmiş olan olaylara farklı bir nitelendirme yaptığı ve sonuç olarak söz konusu olayların sanığı mahkûm etmek için yeterli bir temel oluşturup oluşturmadığına ilişkin kendi değerlendirmesini yapmak zorunda kaldığı durumlarda (*Suuripää/Finlandiya*, 2010, § 44);
 - İstinaf mahkemesi önünde yürütülen yargılamanın, esasa ilişkin yargılamalarla aynı kurallara tabi olan bir “tam yargı yetkisi” usulü olduğu ve bu mahkemenin, sanığın suçluluğu veya masumiyeti sorununun kapsamlı bir incelemesinin ve suç kastı gibi öznel unsurların değerlendirilmesinin ardından, sanığın beraatini onaylamasına veya aksine sanığı mahkûm etmesine yol açarak, hukukun yanı sıra olgulara ilişkin sorular hakkında da karar vermesini gerektirdiği durumlarda (*Popa ve Tănăsescu/Romanya*, 2012, §§ 48 ve 52)
 - İstinaf mahkemesinin, ilk derece mahkemesi tarafından varılan sonuçlardan ayrıldığı ve kendisine isnat edilen suçu işlediğini reddeden sanığın şahsen sunduğu delilleri doğrudan incelemeyen, sanığın suçluluğu sorununu, özellikle suçun öznel unsuruna ilişkin olarak, davayı fiili ve hukuki olarak yeniden değerlendirdikten sonra bir bütün olarak ele aldığı durumlarda (*Gómez Olmeda/İspanya*, 2016, § 35) ;
 - İstinaf mahkemesinin, ilk derece mahkemesi tarafından tespit edilen olaylara salt hukuki değerlendirmeler uygulamanın ötesine geçtiği durumlarda: örneğin, ilk derece mahkemesinin başvuranın beraatine karar verirken dikkate aldığı bazı unsurları önemli ölçüde göz ardı ettiği ve olayların bu mahkûmiyet için yeterli bir temel oluşturup oluşturmadığını belirlemek için sanığın mahkûmiyetini asıl olarak veya hatta münhasıran kendi delil değerlendirmesine dayandırdığı durumlarda (*Július Þór Sigurþórsson/İzlanda*, 2019, § 42);
 - İstinaf mahkemesinin, sanığın suçluluğunun değerlendirilmesi amacıyla hukuken ilgili olan hususlara ilk derece mahkemesinden daha geniş bir yorum getirdiği durumlarda : özellikle ilk derece mahkemesi ile istinaf mahkemesi arasındaki uyumsuzluğun başlangıçta tamamen hukuki nitelikte olduğu ancak istinaf mahkemesinin hukuku uygulamasının kaçınılmaz olarak, sanık ve tanıklar duruşmaya çağırılmadan kabul edilemeyecek şekilde, yargılamanın adilliği gerekçeleriyle, olaylara daha geniş bir yorum getirmesine yol açtığı durumlarda geçerlidir (*Styrmir Þór Bragason/İzlanda*, 2019, § 78);
 - İstinaf mahkemesinin, bir sanığın ifadelerine ve eşinin itiraflarına yalnızca alt mahkemelerin doğrudan incelediği bu ifadeler sanığın beraatine ve ardından mahkûmiyetine temel teşkil etmiş olsa da, ne kadar ağırlık vereceğine karar vermek zorunda kaldığı durumlarda (*Cipleu/Romanya*, 2014, § 38);
 - İstinaf mahkemesinin, ilk derece mahkemesinde zaten tespit edilmiş olan olaylara yalnızca farklı bir hukuki yorum getirmekle veya hukuku bunlara farklı bir şekilde uygulamakla kalmayıp, aynı zamanda salt hukuki değerlendirmelerin ötesinde olaylara ilişkin yeni bir inceleme yapmış olması (*Spînu/Romanya*, 2008, §§ 55-59; *Igual Coll/İspanya*, 2009, § 36; *Andreescu/Romanya*, 2010, §§ 65-70; *Almenara Alvarez/İspanya*, 2011, § 48);
 - İstinaf mahkemesinin, bir tanığın güvenilirliği gibi bir olgu sorununa ilişkin bir değerlendirme yaptığı ve böylece sanığın suçluluğunun belirlenmesinde belirleyici olan olaylara ilişkin farklı bir görüş benimseyerek ilk derece mahkemesinin olaylara ilişkin

tespitini değiştirdiği durumlar (*Marcos Barrios/İspanya*, 2010, §§ 40-41; *García Hernández/İspanya*, 2010, §§ 33-34).

Sanığın katılımının gerekli olmadığı davalar:

Mahkeme, ilke olarak, ceza davalarında bile, görülen konuların niteliği nedeniyle, başvuru mahkemelerin duruşma yapmaktan vazgeçme ihtimalini göz ardı etmemektedir. Bu durum özellikle, ceza yargılamalarına her zaman atfedilen ciddiyete rağmen, cezai nitelikte olmayan davalar için geçerlidir (*Jussila/Finlandiya* [BD], 2006, § 43).

Genel olarak, bir istinaf mahkemesinin duruşma yapmadan ancak taraflara usulüne uygun olarak danışarak temyiz başvurusunun esassız olduğu gerekçesiyle reddine karar verdiği ve ilk ve ikinci derece mahkemelerinde kamuya açık duruşmalar yapıldığı durumlarda, istinaf mahkemesi önünde duruşma yapılmaması 6. maddenin 1. fıkrasının ihlalini gerektirmez (*Axen/Almanya*, 1983, § 28).

Sonuç olarak Mahkeme, diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki davalarda, sanığın ilk derece mahkemesinde beraat etmesinin ardından istinaf mahkemesinde **hazır bulunmasının gerekli olmadığına** karar vermiştir:

- İstinaf mahkemesinin, olaylara ve sunulan delillere ilişkin yeni bir değerlendirme yapmaksızın, ilk hâkimin yorumundan farklı bir hukuki yorum yapmakla yetindiği ve incelemesinin duruşma yapılmasını gerekli kılmayan ağırlıklı olarak hukuki nitelikte olduğu durumlarda (*Bazo González/İspanya*, 2008, § 36);
- Sanığın avukatının, müvekkilinin istinaf yargılaması sırasında şahsen dinlenilme hakkından feragat etmesinin ardından, müvekkilinin tüm savunma gerekçelerini istinaf mahkemesine sunabildiği durumlarda (*Lamatic/Romanya*, 2020, § 46);
- Sanığa tüm savunma gerekçelerini sunma imkânı verildiği ve ilk hâkim ile son derece mahkemesi arasındaki anlaşmazlığın, savunma tanıklarının güvenilirliği ve inanılabilirliği ile değil, belgesel delillerin nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili olduğu durumlarda (*Ignat/Romanya*, 2021, § 57).

Haktan feragat:

Bir tarafın duruşma hakkından feragat etmesi ve duruşma yapılmasını gerektiren bir kamu yararı meselesinin bulunmaması halinde, duruşma yapılması zorunlu değildir (*Suuripää/Finlandiya*, 2010, § 37). Sözleşme kapsamında böyle bir feragatin söz konusu olabilmesi için, sanığın yargılamaya katılma hakkından feragat etmesinin sonuçlarını makul bir şekilde öngörebildiğinin tespit edilmesi gerekmektedir (*Sejdović/İtalya* [BD], 2006, §§ 86-87).

Sanık, istinaf duruşmasına katılma veya orada dinlenilme hakkından açıkça veya davranışlarıyla, yani açıkça veya zımnen feragat edebilir (*Kashlev/Estonya*, 2016, §§ 45-46; *Hernandez Royo/İspanya*, 2016, § 39; *Suuripää/Finlandiya*, 2010, § 37; *Bivolaru/Romanya (no. 2)*, 2019, §§ 138-146; *Dijkhuizen/Hollanda*, 2021, § 58).

Ancak, istinaf duruşmasına katılma hakkından feragat edilmesi, kendi başına istinaf mahkemesi tarafından dinlenilme hakkından feragat edildiği anlamına gelmez (*Maestri ve diğerleri/İtalya*, 2021, §§ 56-58). Yetkili mahkemenin, başvuruyu yargılamaya dâhil etmek için kendisinden makul olarak beklenebilecek tüm adımları atıp atmadığının her bir dava bazında değerlendirilmesi önemlidir. Örneğin, sanığın video konferans yoluyla sorgulanması, istinaf yargılamasına etkin bir şekilde katılmasını sağlayan bir tedbir olabilir (*Bivolaru/Romanya (no. 2)*, 2019, §§ 138-146).

Mahkeme, ilk derece mahkemesinde beraat eden bir sanığın, diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki durumlarda istinaf mahkemesine çıkma hakkından **feragat ettiğini** değerlendirmiştir:

- Bir sanığın istinaf mahkemesi önündeki duruşmaya katılma hakkından açıkça feragat ettiği durumlarda, Mahkeme, yargılamanın özelliklerinin bu mahkemenin sanık

tarafından şahsen sunulan delilleri doğrudan değerlendirmeden davayı karara bağlamasına izin verip vermediğini daha fazla araştırmanın gerekli olmadığına karar vermiştir (*Kashlev/Estonya*, 2016, § 45);

- İstinaf duruşmasına katılan ve avukatı tarafından desteklenen bir sanığın, istinaf yargılaması çerçevesinde yeniden dinlenme hakkından feragat etmek istediğini açıkça belirttiği ve yazılı beyanlarında ve önceki tüm ifadelerinde belirttiği argümanları koruduğunu ifade ettiği durumlarda, Mahkeme bu tür bir feragatin geçerli kabul edilmesi gerektiğini değerlendirmiştir (*Lamatic/Romanya*, 2020, §§ 25 ve 46).

Mahkeme, aşağıdaki durumlarda, ilk derece mahkemesinde beraat eden bir sanığın istinaf mahkemesine çıkma hakkından **feragat etmesinin geçersiz olduğuna** karar vermiştir:

- Sanık istinaf hakkından açıkça feragat etmemişse: İstinaf mahkemesi, sanığın yargılamalara katılmamasını kendiliğinden istinaf mahkemesi tarafından dinlenme hakkından feragat ettiği şeklinde değerlendiremez. Böyle bir durumda, istinaf mahkemesi, masum olduğunu beyan eden ve dinlenme hakkından açıkça feragat etmemiş olan sanık tarafından şahsen sunulan delilleri doğrudan değerlendirmekle yükümlüdür (*Maestri ve diğerleri/İtalya*, 2021, §§ 56-58);
- İstinaf mahkemesi önünde duruşma yapılması, sanık için yalnızca beraat kararının bu mahkeme tarafından bozulabileceği durumlarda önem taşıyorsa: Bu durumda, sanık tarafından yapılan duruşma talebi bir koşula tabi olsa da, sanığın duruşma hakkından feragat etmek istemediğini göstermek için yeterli olmuştur (*Suuripää/Finlandiya*, 2010, § 38).

Önemli Örnekler

- *Botten/Norveç*, 1996 - ilk derece mahkemesinde beraat etmiş olan bir sanığın, karara bağlanması gereken sorular, yargılamanın adilliği gerekçeleriyle ilgili kişi şahsen dinlenmeden gerektiği gibi incelenememiş olsa da mahkûm edilmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Constantinescu/Romanya*, 2000 - sanığı dinlemeden yargılamada ilk kez suçlu bulan istinaf mahkemesi tarafından beraat kararının bozulması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Tierce ve diğerleri/San Marino*, 2000 - sanığın suçluluğunun belirlenmesi için olaylara ve hukuka ilişkin karar vermesi gerektiği halde istinaf mahkemesi önünde duruşma yapılmaması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Sigurþór Arnarsson/İzlanda*, 2003 - sanığın ve tanıkların ifadelerini dinlemeyen bir istinaf mahkemesi tarafından beraat kararının bozulması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Popovici/Moldova*, 2007 - ilk derece mahkemesinde beraat eden bir sanığın suçluluğunun kabul edilmesi ve istinaf mahkemesi tarafından mahkûm edilmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Bazo González/İspanya*, 2008 - ilk derece mahkemesinde tespit edilen olayların üzerinden geçmeden tamamen hukuki sorunlar hakkında karar veren istinaf mahkemesi önünde kamuya açık bir duruşma yapılmaması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Igual Coll/İspanya*, 2009 - özellikle sanığın niyeti ve davranışları olmak üzere, hukuki ve olgusal sorular hakkında karar veren bir istinaf mahkemesi önünde kamuya açık bir duruşma yapılmaması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Suuripää/Finlandiya*, 2010 - olguların ve hukuki yorumun biri diğerinden ayrılmayacak kadar iç içe geçmiş olması ve istinaf mahkemesinin sanığı mahkûm etmek için davaya ilişkin kendi değerlendirmesini yapmak zorunda kalması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);

- *Dan/Moldova*, 2011 - aleyhte tanıklar tarafından verilen deliller doğrudan değerlendirilmeksizin bir tanığın güvenilirliğinin incelenmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Popa ve Tănăsescu/Romanya*, 2012 - suçun öznel unsurunun, yani sanığın suç kastının değerlendirilmesi (6. maddenin 3. fıkrasının c) ve d) bentleriyle bağlantılı olarak 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Hanu/Romanya*, 2013 - istinaf mahkemesinin, ikinci derece mahkemesinin tanıkları şahsen dinlemediği bir durumu düzeltmemesi ve delil unsurlarının yeniden incelenmesi için davayı ikinci derece mahkemesine geri göndermemesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Gómez Olmeda/İspanya*, 2016 - sanığın niyetinin, davranışlarının ve güvenilirliğinin incelenmesinin ardından istinaf mahkemesi tarafından yargılamada ilk kez ceza verilmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Ghincea/Romanya*, 2018 - istinaf mahkemesi önündeki yargılamanın esasa ilişkin yargılamayla aynı kurallara tabi olması, istinaf mahkemesinin olayları ve hukuka ilişkin sorunları incelemesinin gerekmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Július Þór Sigurþórsson/İzlanda*, 2019 - sanığın ilk derece mahkemesinde beraat etmesine imkân veren delillerden farklı delillere dayanılarak mahkûm edilmesine neden olan tüm delil unsurlarının istinaf mahkemesi tarafından yeniden incelenmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Styrmir Þór Bragason/İzlanda*, 2019 - ilk derece mahkemesinde beraat eden bir sanığın mahkûmiyetine yol açan sözlü ifadelerin kayıtlarının, istinaf mahkemesi tarafından sanık ve tanıklar dinlenmeden yeniden incelenmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Paixão Moreira Sá Fernandes/Portekiz*, 2020 - ilk derece mahkemesi tarafından tespit edilen olayların, özellikle sanığın zorunluluk nedeniyle hareket edip etmediğinin istinaf mahkemesi tarafından yeniden değerlendirilmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Zirnîte/Letonya*, 2020 - istinaf mahkemesinin lehte bir tanığını çağırılmayı reddetmesi ve bu tanığın güvenilirliğinin yeniden incelenmesine değil, istinaf yargılaması kapsamında dinlenen sanığın niyetinin yeniden incelenmesine dayanan beraat kararını iptal etme kararı (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının d) bendi: ihlal yok);
- *Marilena-Carmen Popa/Romanya*, 2020 - beraat kararının, bir bilirkişi raporuna belirleyici önem atfeden ve bir tanığı yeniden dinlemeyen son karar mahkemesi tarafından bozulması (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Lamatic/Romanya*, 2020 - bir sanığın, kendi seçtiği bir avukat tarafından temsil edildiği ve savunmasını sunabildiği istinaf mahkemesi tarafından şahsen dinlenilme hakkından açıkça feragat etmesi (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);

Bağlantılı (Ancak Farklı) Konular

Delillerin incelenmesi ve tanıkların dinlenmesi:

- Doğrudanlık ilkesi, bir tanığın davranışı ve güvenilirliği hakkında mahkeme tarafından yapılan gözlemlerin sanık için önemli sonuçlar doğurabileceği fikrine dayanmaktadır. Bir istinaf mahkemesinin, özellikle tanıkların dinlenmesini ve savunma tarafından çapraz sorgulanmasını emrederek, delilleri yeniden değerlendirmeksizin ilk hâkim tarafından sanık lehine verilen beraat kararını bozması, bu ilke ışığında sorunlara yol açabilir (*Dan/Moldova Cumhuriyeti (no. 2)*, 2020, §§ 51-52).
- Bir mahkûmiyet kararının yalnızca ya da belirleyici ölçüde bulunmayan tanıkların ifadelerine dayandırıldığı durumlarda, Mahkeme yargılamayı en sıkı denetime tabi tutmalıdır. Bu gibi durumlarda, adil yargılanma güvenceleri, istinaf mahkemesinin, ilk

hâkimin sanığı beraat ettirmesine neden olan tanığı yeniden dinlemesini gerektirmektedir; zira yeniden dinlemenin amacı, davanın delil unsurlarının yeni ve doğrudan bir değerlendirmesi ışığında düzgün bir şekilde incelenmesini sağlamaktır (*ibid.*, §§ 54-55).

- Mahkeme, ilk derece hâkimi ile son karar mahkemesi arasındaki anlaşmazlığın, bir tanığın güvenilirliğine değil, bir bilirkişi raporunun delil değerine verilecek ağırlığa ilişkin olduğu durumlarda, bu durumun, yerel son derece mahkemesinin daha önce beraat etmiş sanıkları doğrudan dinlemeden veya ilgili olduğu düşünülen ifadeleri incelemeden mahkûm ettiği davalardan ayırt edilmesi gerektiği kanaatindedir (*Marilena-Carmen Popa/Romanya*, 2020, § 46).
- Yargılamanın adilliği açısından, istinaf mahkemesi, bir tanığı dinlememiş olsa bile, başvuranın beraat kararının bozulmasının söz konusu tanığın ifadesinin güvenilirliğine ilişkin yeni bir değerlendirmeye veya yeni bir yoruma dayanmadığı durumlarda, karar verilmesi gereken hususları gerektiği gibi değerlendirmiş kabul edilmektedir (*Zirnîte/Letonya*, 2020, § 54).

Diğer Referanslar

Diğer ana temalar:

- Tanıkların yokluğu ve tanıkları sorgulama hakkına ilişkin diğer kısıtlamalar
- Yasa Dışı Yollarla Elde Edilmiş Delillerin Yönetimi
- Video Konferans Yoluyla Duruşma Yapılması
- Adil Yargılanma Güvencelerinden Feragat

TEMEL İÇTİHAT ATIFLARI

İlke Kararları:

- *Botten/Norveç*, 19 Şubat 1996, *Karar ve Hükümlerin Derlemesi* 1996 I (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Tierce ve diğerleri/San Marino*, no. 24954/94 ve 2 diğer başvuru, AIHM 2000 IX (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Kashlev/Estonya*, no. 22574/08, 26 Nisan 2016 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının d) bendi: ihlal);
- *Július þór Sigurbórsson/İzlanda*, no. 38797/17, 16 Temmuz 2019 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).

Diğer Davalar

- *Axen/Almanya*, 8 Aralık 1983, A Serisi no. 72 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Sutter/İsviçre*, 22 Şubat 1984, A Serisi no. 74 (Askeri Yargıtay önünde kamuya açık duruşma yapılmaması ve mahkemenin kararının kamuya açık olarak açıklanmaması nedeniyle 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Monnel ve Morris/Birleşik Krallık*, 2 Mart 1987, A Serisi no. 115 (6. maddenin 1. fıkrası veya 3. fıkrasının c) bendi: ihlal yok);
- *Ekbatani/İsveç*, 26 Mayıs 1988, A Serisi no. 134 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Kamasinski/Avusturya*, 19 Aralık 1989, A Serisi no. 168 (başvuranın temyiz başvurusunun incelenmesi sırasında Yüksek Mahkeme tarafından yürütülen soruşturmanın çekişmesiz olması nedeniyle 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Fejde/İsveç*, 29 Ekim 1991, A Serisi no. 212-C (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Constantinescu/Romanya*, no. 28871/95, AIHM 2000 VIII (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Sigurbór Arnarsson/İzlanda*, no. 44671/98, 15 Temmuz 2003 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Sejdovic/İtalya* [BD], no. 56581/00, AIHM 2006 II (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Hermi/İtalya* [BD], no. 18114/02, AIHM 2006 XII (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Jussila/Finlandiya* [BD], no. 73053/01, AIHM 2006 XIV (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Dănilă/Romanya*, no. 53897/00, 8 Mart 2007 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının d) bendi: ihlal);
- *Popovici/Moldova*, no. 289/04 ve 41194/04, 27 Kasım 2007 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Spînu/Romanya*, no. 32030/02, 29 Nisan 2008 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Bazo González/İspanya*, no. 30643/04, 16 Aralık 2008 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
- *Igual Coll/İspanya*, no. 37496/04, 10 Mart 2009 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Suuripää/Finlandiya*, no. 43151/02, 12 Ocak 2010 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Andreescu/Romanya*, no. 19452/02, 8 Haziran 2010 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Marcos Barrios/İspanya*, no. 17122/07, 21 Eylül 2010 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *García Hernández/İspanya*, no. 15256/07, 16 Kasım 2010 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Dan/Moldova*, no. 8999/07, 5 Temmuz 2011 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Almenara Alvarez/İspanya*, no. 16096/08, 25 Ekim 2011 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Cani/Arnavutluk*, no. 11006/06, 6 Mart 2012 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Popa ve Tănăsescu/Romanya*, no. 19946/04, 10 Nisan 2012 (6. maddenin 3. fıkrasının c) ve d) bentleriyle bağlantılı olarak 6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
- *Zahirović/Hırvatistan*, no. 58590/11, 25 Nisan 2013 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının c)

- bendi: ihlal);
- *Hanu/Romanya*, no. 10890/04, 4 Haziran 2013 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Henri Rivière ve diğerleri/Fransa*, no. 46460/10, 25 Temmuz 2013 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının c) bendi: ihlal);
 - *Cipleu/Romanya*, no. 36470/08, 14 Ocak 2014 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Gómez Olmeda/İspanya*, no. 61112/12, 29 Mart 2016 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Hernandez Royo/İspanya*, no. 16033/12, 20 Eylül 2016 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
 - *Ghincea/Romanya*, no. 36676/06, 9 Ocak 2018 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Bivolaru/Romanya (no. 2)*, no. 66580/12, 2 Ekim 2018 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
 - *Styrmir Þór Bragason/İzlanda*, no. 36292/14, 16 Temmuz 2019 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).
 - *Marilena-Carmen Popa/Romanya*, no. 1814/11, 18 Şubat 2020 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
 - *Paixão Moreira Sá Fernandes/Portekiz*, no. 78108/14, 25 Şubat 2020 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Zirnîte/Letonya*, no. 69019/11, 11 Haziran 2020 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının d) bendi: ihlal yok);
 - *Dan/Moldova Cumhuriyeti (no. 2)*, no. 57575/14, 10 Kasım 2020 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Lamatic/Romanya*, no. 55859/15, 1 Aralık 2020 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
 - *Mtchedlishvili/Gürcistan*, no. 894/12, 25 Şubat 2021 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *Mirčetić/Hırvatistan*, no. 30669/15, 22 Nisan 2021 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının c) bendi: ihlal);
 - *Dijkhuizen/Hollanda*, no. 61591/16, 8 Haziran 2021 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
 - *Maestri ve diğerleri/İtalya*, no. 20903/15 ve 3 diğer başvuru, 8 Temmuz 2021 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal);
 - *X/Hollanda*, no. 72631/17, 27 Temmuz 2021 (6. maddenin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının c) bendi: ihlal);
 - *Ignat/Romanya*, no. 17325/16, 9 Kasım 2021 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal yok);
 - *Deliktaş/Türkiye*, no. 25852/18, 12 Aralık 2023 (6. maddenin 1. fıkrası: ihlal).